

8. Федоров М.П. Энергетические технологии и мировое экономическое развитие: прошлое, настоящее, будущее / М.П. Федоров, В.Р. Огороков, Р.В. Огороков. – СПб. : Наука, 2010. – 412 с.
9. Гительман Л. Реформа электроэнергетики: ревизия или продолжение курса / Л. Гительман, Б. Ратников // Энергорынок. – 2011. – № 9(92). – С. 34–40.
10. Поспелова Т.Г. Основы энергосбережения / Т.Г. Поспелова. – Минск : Техпринт, 2000. – 353 с.
11. Проект Закону про ринок електричної енергії України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=4493&skl=9.
12. Linares P. Energy efficiency: Economics and policy / P. Linares, X. Labandeira // Journal of Economic Surveys. – 2010. – № 24(3). – P. 573–592.
13. Anatomy of a paradox: Management practices, organizational structure and energy efficiency / R. Martin, M. Muïls, L. B. De Preux, U. J. Wagner // Journal of Environmental Economics and Management. – 2012. – № 63(2). – P. 208–223.
14. Пармендер Д. Ключевые показатели эффективности. Разработка, внедрение и применение решающих показателей / Д. Пармендер. – М. : Олимп-Бизнес, 2008. – 230 с.

УДК 336.5

Кравчун А.С., канд. держ. упр.,
здобувач

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІВЕКТОРНОГО РОЗВИТКУ В МЕЖАХ ІННОВАЦІЙНОГО ОНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Кравчун А.С. Теоретичні засади полівекторного розвитку в межах інноваційного оновлення національної економіки. Виділено основну проблематику відносно інноваційного розвитку в межах територіальних одиниць, що визначають конкретні особливості певного регіону, зокрема полівекторність інноваційного розвитку територій країни. Зазначено основний інструментарій визначення полівекторного розвитку, а саме – оцінка інвестиційних потреб та потенціалу регіону, проведення аудиту, а також проведення SWOT-аналізу місцевості, аналіз конкурентів. Підкреслено процес інноваційної діяльності в Україні на регіональному та місцевому рівні, який є недостатньо розвиненим внаслідок несформованих регіональних ринків капіталізації та комерціалізації знань. Запропоновано модель системних складових полівекторності в інвестиційному середовищі України та розкрито сутність моделі і її кожного елемента.

Ключові слова: полівекторний розвиток, територіальні ресурси, інвестори, конкуренти, інноваційна інфраструктура.

Кравчун А.С. Теоретические основы поливекторного развития в рамках инновационного обновления национальной экономики. Выделена основная проблематика относительно инновационного развития в пределах территориальных единиц, определяющих конкретные особенности определенного региона, в частности поливекторность инновационного развития территорий страны. Указан основной инструментальный определения поливекторного развития, а именно – оценка инвестиционных потребностей и потенциала региона, проведение аудита, а также проведение SWOT-анализа местности, анализ конкурентов. Подчеркнут процесс инновационной деятельности в Украине на региональном и местном уровне, который является недостаточно развитым в результате несостоявшихся региональных рынков капитализации и коммерциализации знаний. Предложена модель системных составляющих поливекторности в инвестиционной среде Украины и раскрыта сущность модели и ее каждого элемента.

Ключевые слова: поливекторных развитие, территориальные ресурсы, инвесторы, конкуренты, инновационная инфраструктура.

Kravchun A.S. Theoretical principles of the policy of poly vector development within the framework of innovative renovation of the national economy. The main problems concerning the innovative development within the territorial units that determine the specific features of a particular region, in particular, the polyvector of innovative development of the country's territories, are highlighted. The main tool for determining the polyvector development is indicated, namely, assessment of investment needs and potential of the region, carrying out of the audit, as well as conducting SWOT-analysis of the area, analysis of competitors. The process of innovative activity in Ukraine at the regional and local level that is underdeveloped due to unformed regional capitalization markets and knowledge commercialization is emphasized. The model of system components of polyvector in the investment environment of Ukraine is proposed and the essence of the model and its each element is disclosed.

Key words: polyvector development, territorial resources, investors, competitors, innovation infrastructure.

Постановка проблеми. На сучасному етапі становлення інвестиційних відносин в Україні більш широкого розуміння потребує процес інноваційного оновлення національної економіки. Інноваційний розвиток варто розглядати в межах територіальних одиниць, що визначають конкретні особливості певного регіону. Полівекторність інноваційного розвитку територій залежить від рівня адаптації українських громадян до існуючих підходів та методів в державному управлінні впливати на економічні, політичні та суспільні процеси.

Багатоаспектна система факторів формує основні шляхи стратегії полівекторного розвитку регіонів та країни в цілому щодо їх інноваційності. Інноваційний розвиток національної економіки має охоплювати науково-технічний прогрес, соціально-економічні, екологічні та технологічні заходи для накопичення ресурсного потенціалу. Одним з таких заходів є активний розвиток інвестиційних платформ. Однак постає питання щодо подальшого спрямування сприятливого середовища для розвитку національної економіки, враховуючи особливості кожного регіону.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Визначення особливостей інвестиційного інноваційного розвитку висвітлено в роботах вчених-економістів: Е.Н. Князевої, С.П. Курлюкова, М.А. Хвесика, І.О. Іртищевої та ін. Ґрунтовними дослідженнями у становленні національної інноваційної системи в межах національної економіки постають наукові публікації – Ю. Бажала, В. Гейця, Я. Жаліла, В. Мунтіяна, А. Наумовця, В.Семиноженка, В. Сіденка, Л. Федулової та інші. Зокрема в наукових роботах В. Сіденка та Л. Федулової зазначаються останні елементи поточного укладу в Україні та виробництва продукції шостого технологічного укладу. Л.Федуловою визначено основні умови формування емоційної системи біотехнологій щодо реалізації державної економічної політики.

Виокремлення невирішених проблем. Теоретичні засади в межах оновлення інноваційної економіки потребують подальшого розгляду забезпечення інвестиційними ресурсами.

Мета статті – на підставі виділення значущості інноваційного розвитку для формування інвестиційної привабливості сформувати модель теоретичних засад полівекторного розвитку в межах інноваційного оновлення національної економіки.

Виклад основного матеріалу. Полівекторність стратегії залучення інвестицій полягає у визначенні пріоритетних завдань, а також можливих сценаріїв розвитку. Перш за все стратегія має в себе включати інформацію про те, які переваги вона може запропонувати інвесторам. Коли буде проведена оцінка конкурентоспроможності галузі, мають бути виділені галузі найбільш привабливі для інвесторів, а також зазначена інформація щодо можливості та частоти використання інвестиційних платформ. Однак,

інвестиційні платформи це, перш за все, фінансування за рахунок суспільства [2; 3]. Результатами полівекторного розвитку в межах інноваційного оновлення національної економіки виступає залучення рівня інвестицій, як в економіку в цілому, так і в кожен регіон окремо. Розвиток національної економіки має характеризуватися своєю послідовністю, що забезпечить стабільність економічних відносин у суспільстві. Основними інструментами визначення полівекторного розвитку є оцінка інвестиційних потреб та потенціалу регіону, проведення аудиту, а також проведення SWOT-аналізу місцевості та аналіз конкурентів [1; 4].

В основі полівекторного розвитку національної економіки лежать економічні відносини, які формують нові форми економічної діяльності, спрямовуючи свої зусилля на подальше зростання та оновлення економічних відносин в країні. Даний процес передбачає інноваційний підхід, в основі якого покладено механізм відтворення – новації. Визначення основ, що вплинуло на оновлення національної економіки, полягає у функціонуванні соціо- та еколого-економічної систем, забезпечуючи єдність всіх складових національної економіки – економічної, політичної, суспільної та інноваційної складової. Сталий розвиток інноваційної діяльності в Україні є ефективним в разі відповідної державної реалізації на рівні національних та регіональних інтересів. Оновлення національної економіки направлене на зростання ефективності економічних відносин, зростання ВВП за рахунок впровадження у виробництво та просування на ринок технологічних та організаційно-управлінських інновацій. Спираючись на досвід багатьох країн, варто зауважити, що інноваційний розвиток повинен здійснюватися за рахунок кредитної підтримки, бюджетного фінансування, податкового стимулювання тощо. Хоча в Україні наявні програми підтримки та розвитку інноваційного процесу, але в дійсності реальна ситуація свідчить про інше. Найбільш активну участь в інноваційній діяльності приймають великі підприємства. Дана ситуація вимагає коригування в напрямку залучення широких верств населення, а також малих та середніх підприємств.

Вагомий внесок в розвиток та оновлення національної економіки можливо в разі залучення та організації інноваційного процесу за кордоном, включаючи досвід участі інших держав. Сам механізм інноваційного оновлення національної економіки можливо визначити – як комплексну систему інструментів, що підтримує інноваційний розвиток (правових, економічних, адміністративних, організаційних, освітніх, традиційних тощо), що мають спільні цілі, принципи і відповідні ресурси. Інноваційні аспекти в українських реаліях виступають з досить обмеженими можливостями внаслідок функціональної невизначеності в Україні. Для інноваційного розвитку територіальних одиниць України

оптимальним варіантом має стати компонування виробничого та невиробничого потенціалу галузей України, для того щоб привабити нові інвестиційні надходження.

Також важливим етапом оновлення вітчизняного економічного розвитку є раціональне використання соціальних, економічних та природних ресурсів на засадах сталого розвитку. Кожний регіон України має свої характерні риси. Тому використання SWOT-аналізу є найбільш актуальним для визначення інвестиційної привабливості в цілому по Україні. Перспективні напрямки вдосконалення інвестиційного інструментарію мають бути релевантними до державної політики, що сприяє залученню інвестицій в країну та налагоджує позитивний інвестиційний імідж у світі. Зростання ролі інноваційних елементів у структурі економічних механізмів обумовлюють зміни самої системи суспільного відтворення, а саме: структури, пропорцій і форм капіталу, галузей, кошик витрат та споживання громадян. Зміна елементів інноваційного розвитку в структурі економічних відносин, по-перше, залежить від переходу економіки на інноваційний розвиток, тому визначення основних заходів та елементів, які будуть домінувати в даному переході, мають бути невідкладно підготовленими; по-друге – державна участь та підтримка відносно неекономічних факторів – (демографічних, природно-екологічних, духовно-цивілізаційних та ін.); по-третє – орієнтація основних детермінант економічного розвитку в напрямку інновацій має полягати не лише в розвитку, але й функціонування соціально-економічної системи [5].

В Україні інноваційна діяльність на регіональному та місцевому рівні є недостатньо розвинутою внаслідок несформованих регіональних ринків капіталізації та комерціалізації знань. Варто зауважити, що інноваційна активність має керуватися побутом та споживачами відповідно до наступних принципів інновацій: відтворення інновацій користувачами; доступ до нових знань; мережева співпраця в напрямку інноваційної діяльності; долучення держави до вирішення питань екології, які мають в собі потребу використання інновацій; сучасне соціальне забезпечення, яке засноване на інноваційних підходах.

Найбільш характерними особливостями становлення інноваційної діяльності в державній політиці за кордоном є: розробка та запровадження нормативно-правових актів, що впливають на інвестиційну діяльність в межах національної економіки та вдосконалюють наявну інфраструктуру; імплементація організаційної структури щодо найкращого використання інструментів інновації, які залучаються на основі закордонного досвіду; визначення цільового фінансування інноваційної діяльності. Тобто окреслення провідних напрямків розвитку галузей країни, що потребують найбільші інновації у своїх процесах; суспільна складова – яка проявляється в наявному рівні освіти та наукових досягнень,

інноваційної культури та інноваційної орієнтованої нації. Однак найбільш невдалими заходами відносно імплементації інноваційних процесів є відсутність адаптації управлінських функцій та завдань, що були запозичені при використанні закордонного досвіду; кооперація в діях між інституціями знаходиться на низькому рівні; зростання частки капіталізації НДДКР є незначною [8].

Процес створення сучасного інноваційного середовища та залучення нових технологій – все це має використовувати світовий досвід зокрема країн-членів Європейського Союзу, що є найбільш близькими по територіальним та економічним особливостям. Країни-члени ЄС беруть участь у створенні 36 технологічних платформ для вирішення стратегічних завдань у ключових галузях на інноваційній основі та принципах взаємовигідного партнерства. Ключовими учасниками інноваційних платформ, що впливають на полівекторний розвиток, стали суб'єкти промисловості та бізнесу, науково-дослідні інститути й університети, торгово-промислові палати, регіональні агенції розвитку і центри трансферу технологій, які запровадили обмін інформацією, що стосується інноваційної активності та покращення інвестиційного клімату. Інноваційна діяльність з метою оновлення національної економіки повинна мати умови для забезпечення її розвитку на перспективу, що передбачає, зокрема, підвищення ролі університетів у науковій та дослідницькій діяльності. До основних напрямків сучасної інноваційної діяльності варто віднести наступне: – освіта і наука, інноваційна інфраструктура, дослідницька діяльність, суспільство, інфраструктура, промисловість, нові наукові знання, фонди (венчурні, пайові, корпоративні), мобільність, креативність, навчальні та виробничі практики, обмін досвідом, підвищення ефективності залучення у процес НДДКР дослідницьке середовище. Внаслідок нерозвиненості інноваційної інфраструктури оновлення національної економіки вимагає більш високих затрат для пошуку інформації про інноваційні розробки та потенційних партнерів у сфері комерціалізації новітніх, а також виступає слабким місцем інноваційної діяльності, що може в подальшому вплинути на полівекторні засади інноваційного оновлення національної економіки [9].

На сьогодні для України найбільш актуальним буде напрямок забезпечення прав інтелектуальної власності, надання належних умов для функціонування венчурного капіталу, спрощення процедур створення суб'єктів інноваційної діяльності, на рівні законодавчого поля встановити критерії оцінки інноваційних проектів та преференції для них, встановлення норм проведення експертизи та конкурсного відбору інноваційних програм, що є цільовими в бюджеті країни. Для подальшого оновлення національної економіки України характерним є витрачання третини коштів на придбання обладнання за кордоном.

На основі моделі системних складових полівекторності в інвестиційному середовищі України (рис.1) можна стверджувати, що вона є важливою частиною оновлення національної економіки в напрямку інновацій. Зокрема основними напря-

мами розбудови системи державного інвестування виступають: визначення принципів інвестування, механізми інвестування, визначення пріоритетів підтримки, високотехнологічність проектів, оцінка результатів, контроль бюджету, чіткі критерії визна-

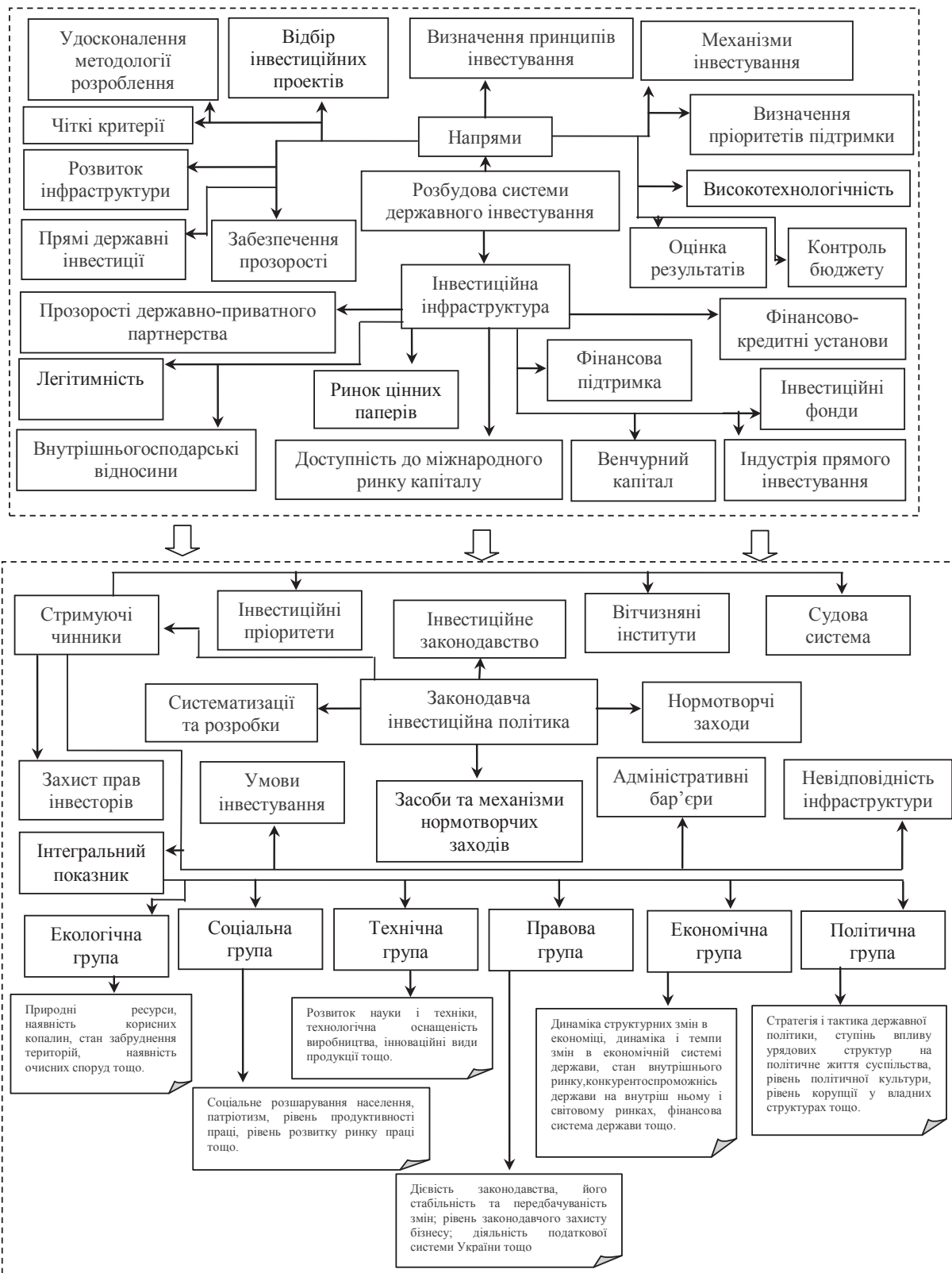

Рис. 1. Модель системних складових полівекторності в інвестиційному середовищі України

чення основних пріоритетів інвестування, удосконалення методології, щодо розробки заходів по інноваційно-інвестиційній діяльності, також прямі державні інвестиції. Елементами інвестиційної інфраструктури є: прозорість державно-приватного партнерства, фінансова підтримка держави, легітимність рішень державних органів, наявність венчурного капіталу в межах національної економіки, розвиненість прямого інвестування, інвестиційні фонди.

Перманентами інвестиційної політики виступають такі заходи як систематизація та розробка, інвестиційне законодавство, а також самі засоби та механізми створення законодавчих актів що регулюють інвестиційно-інноваційну діяльність задля інноваційного оновлення національної економіки.

Висновки та пропозиції. Отже на основі вищевикладеного щодо теоретичних засад полівекторного розвитку в межах інноваційного оновлення національної економіки варто зауважити, що базисом оновлення інвестиційної привабливості країни в цілому так і регіонів окремо може виступати ступінь інноваційної складової при провадженні інвестиційної діяльності. Найбільш актуальною є проблема визначення напрямків інноваційної діяльності в країні, а також їх підтримка з боку держави, для того щоб забезпечити перехід до інноваційної економіки в країні. Інвестиційна привабливість України може зростати лише в тому випадку, якщо покращиться інвестиційний клімат та на законодавчому рівні буде наявна активність в адаптації законодавчих норм відносно сучасних запитів у суспільно економічних та суспільно-політичних процесах.

Список літератури:

1. Кудрявцева В. В. Інвестиційна політика держави як інструмент регулюючого впливу на інвестиційну діяльність / В. В. Кудрявцева // Економічна теорія та право. – 2016. – № 4. – С. 157-168. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2016_4_16
2. Игонина Л. Л. Инвестиции : [учеб. пособие] / Л. Л. Игонина. – М. : юристь, 2002. – 480 с.
3. Кухар В. І. Господарсько-правове забезпечення державної інвестиційної політики в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / В. І. Кухар. – Х., 2008. – 21 с.
4. Музиченко А. С. Державне регулювання інвестиційної діяльності : монографія / А. С. Музиченко. – К. : Наук. світ, 2001. – 345 с.
5. Ліщук В. В. Оцінювання інвестиційного клімату як основа для залучення іноземного капіталу в економіку України / В. В. Ліщук // Агросвіт. – 2016. – № 10. – С. 56-61. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2016_10_10
6. Дубина М.В. Рейтинговий аналіз дослідження інвестиційного клімату в Україні / М.В. Дубина, Д.С. Пілевич // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1: Економіка. – 2014. – Вип. 2. – С. 54-60.
7. Ляпін Д.В. Методика розрахунку індексу інвестиційного клімату в Україні / Д.В. Ляпін, С.О. Москвін // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 7. – С. 3-6.
8. Крамаренко К. М. Формування інвестиційного клімату України в сучасних умовах [Електронний ресурс] / К. М. Крамаренко. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://global-national.in.ua/issue-8-2015/16-vipusk-8-listopad-2015-r/1415-kramarenko-k-m-formuvannya-investitsijnogo-klimatu-ukrajini-v-suchasnikh-umovakh>.
9. Оніщенко І. О. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / І. О. Оніщенко. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://journals.urau.ua/index.php/2413-9009-CL/article/view/73038>.
10. Шкодін І. В. Інституційні проблеми функціонування фондового ринку України / І. В. Шкодін // Збірник наукових статей «Вісник Університету банківської справи НБУ». – 2014. – № 1(19). – С. 52-58.
11. Кулініч Т. В. Інвестиційна привабливість України та можливі шляхи її підвищення у сучасних умовах / Т. В. Кулініч, М. А. Мричко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2013. – № 754. – С. 34-40.